

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Kiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Yesha'yah

Shelomoh ben Yitshak

Fyorda, 5567 [1806/1807]

כב

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9839

ישעיה כא כב עה

גִּדְדוּ מִפְּנֵי הַרְבַּב נְטוּשָׁה וּמִפְּנֵי קִשְׁתָּה דְרוּכָה וּמִפְּנֵי כַבֵּד מֶלֶךְ חֲמָה :
(טו) כִּי־כֹה אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהֵי בְעוֹד שָׁנָה בְּשָׁנֵי שְׁכִיר וְכָל־הַכְּבוֹד
קָדַר : (יז) וְשָׂאֵר מִסִּפְר־קִשְׁתֵּךְ גְּבוּרֵי בְנֵי־קָדַר יִמְעָטוּ כִּי־יִהְיֶה
אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל דֹּבֵר :

כב (א) מִשָּׂא גֵיָה חֲזִיוֹן מֵה־לֶּךָ אִפּוּיָה כִּי עָלִיתָ כְּלֶךְ לַגְּגוֹרָה :
(ב) תִּשְׂאוֹת מְלָאָה עִיר הוֹמִיָה קִרְיָה עֲלִיזָה חֲלָלֶיךָ לֹא־חֲלָלִי
חָרַב וְלֹא מָתוּ מִלְחָמָה : (ג) כָּל־קִצִּינֶיךָ גִּדְדוּ־יַחַד מִקִּשְׁתֵּךְ אֶפְרַיִם
כָּל־נִמְצָאֶיךָ אֶפְרַיִם יַחַדוּ מִרְחוֹק בְּרָחוּ : (ד) עַל־כֵּן אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי

אמר

ד ש י

לעשות לו נשכה כמו לשכה : (טז) כשני שכיר • חקדק זה לגמול' המועד כשכיר
הנשכר לשני' שמדקדק במועד השלוש שנתו : (יז) ושאר • שארית : קשת ניצורי
בני קדר • בעלי רוצי קשת שהם כאזניהם שנא' צו (רחשית כ"ח) ויהי רוצה קשת :
כב (א) גיא חזיון • היא ירושלם גיא שנתנבאו עלי' רוצ כבוחה : כי
עלית כולך לגגות • כשנא עליהם היל עולים על גגותיהם לראות החיל
ולהלח' ורבותינו פירשו על כהנים שעלו על גגו של היכל ומפתחות העזר' בידם
כדאיתא ביוסקת תענית • ומדרש אגדה אומר שהיה גסי הרוח באיכה רבתי :
(ב) תשואות מליחה • עיר שהיתה מליחה תשואות קול רוצ אדם הומיה ועלית
עכשיו מהלך מתחבלת חלליך לא חללי חרב • טובי' היו חילו חללי חרב היו מעכשיו
שהם חללי רעב : (ג) כל קציניך נדדו יחד • נדקיהו ושריו שינאו לברוח לילה :
מקשת חוסרו • אשר מחינות המורים חלים בקשת היו נאשרים להסגר בתוך
העיר וכל הנמלאים צו חוסרו יחד בזיקי' ורובן מרחוק ברחו קודם לכן : (ד) שעו
מני

מכלל יופי

כב (א) כלך , נקמץ ונמקנת ספרים הוא נכר' : (ב) הופיה , בא בלשון נקנה
שלם ובסוד' ק , ויש אומרים כי היו' ד ליחס כיו"ד תחתיה : עליוה , נדג' ש
ענין השמחה והגילה ופירוט אחר בשרשו : [ובשרש עלו פירש ר' יונה קריה עליה
מענין רעדה כי אומרים בערבני על' אלמ"ת והיא רעדה שאוזת המשקיף על
הגג ואוזת החולה גם כן בעבור חלישת גידיו , כמו אמרנו בע תנוע אהן כשכור ואפשר כי
אותה הרעדה היא כדרך השחוק שיארע לקנת המתי' בעת המות וזהו פי , קריה עליה כמו אמר
קלליך לא חללי חרב ל"ע] : (ד) אמרר , פירוט אמרר נפשי , והוא עומד או יושב ,
ופירוטו השומעים : (ה) מקרקר קיר , מפועל הדג"ש ובא כפול הפ"א והלמ"ד והי' משפטו
מקרקר ככר' אלא שהתנועות משתנות וענינו הכיפת הקיר ואמר קיר לתוספת ביאור כי די
היה לו במקרקר כמו לנבוא נבא ותשרש ארטיה ויקסמו קסמים : (ז) שוח שחו , יש
מפרשים כלסמו וכן ופה ישית בגאון גליך , ואין צורך להוסיף מענינו כי פירוטו שחו הולקמה

כמו

א י א י

ישעיה כב

אמר בבכי אליהו לנהמני על שד בתי עמי : (ה) כי יום
מהומה ומבוסה ומכוכה לאדני יהיה צבאות בגי הזיון מקרקר קר
ושוע אל החר : (ו) ועילם נשא אשפה ברכב אדם פרשים וקיר
ערה מגן : (ז) ויהי מבחר עמקי מלאו רכב והפרשים שת שתו
השערה : (ח) ויגל את מקד יהודה ותבט ביום ההוא אל נשק בית
היער : (ט) ואת בקיעי עיר דוד ראייתם כי רבו והקבצו אתמי
הברכה התחוננה : (י) ואת בתי ירושלם ספרתם ותהצו את רפה

הבתים

ר ש י

מני • חדלו ממני כך הקב"ה אומר לנחמני : (ה) מצוסה • מרומס
כמו צוססו את (חלקתי) (ירמיה י"ג) כמו כגיבורי צוסים צטיט חונות
(זכריה י') : מקרקר קיר • יום קירקור קיר החומה : ושוע אל החר • וקול
שוועה לנוס אל ההרים להמלט : (ו) נשא אשפה • אשפות חלים קווצרי
צלע"ז (בחרתי באיכה ג' י"ג) : וקיר ערה מגן ותירגס יונתן ועל שורח דפק
חריסין וסוא כמו ערות על יאור (לעיל י"ט) ומחערה כאזרח רעגן (תלים ל"ז)
ויס לפרש וקיר ערה מגן קיר שס העיר כמו (מלכים ז' ט') ויגלה קירה בני
אותה מדינה גילו מגיניהם על ירושלם : (ז) שת שחו השערה • שמו מנור על
השערים ודוגמתו יש במלכים במלחמ' צן הדד שימו על העיר (שס ח' ז') :
(ח) ויגל • לשון גילוי • מסך יהודה • הוא בית המוקדש שהיה מגן ומיסק
ומסך עליהם : וחצט צוס ההוא • תחבולות להלחם בה : אל נשק בית היער •
הס המגינים שלש מואות ומחתיים (לנה) שעשה שלמה ויתנס המלך בית יער
הלצנון (שס ח' ז') : (ט) בקיעי עיר דוד • בקיעי החומה ראייתם כי רבו :
וחקצו את מי הברכה • י"ח וכנשתין ית עמא למי זריכת' ארעיה שהי' חלל בקיעי
עיר דוד להלחם שס לפי שראית' שיש שס תורפה לירושלם ונחה ליכבש משס :
(י) ואת בתי ירושלם ספרתם • כמה בתים יש לכל אחד שיתנו מהם לפי חשבון
כדי לקחת האצנים והענים לצנר את החומה • לצנר לחזק לשון ערים בצורות

(מדבר

מכרל יופי

כמו וישמו על העיר , ובפירוש שמו פניהם לשערי ירושלים להלחם : (ח) אל נשק ,
במשק נקודות ומסרת אחד מנחתו כל נשק בשם נקודות בר מן שלש יבש מנשק ברזל ,
והמה מביאים חיש מנחתו וגו' ונשק ובשמים , וחברו בדברי הימים : (י) ותחצו , בא מהקל
ומשפטו להדגש כי שרשו נתן : (יא) ומקוה , שס בקמ"ץ בלשון נקבה בשקל משרה , ענין
קבץ : (יד) עד תמותן , כלומר כי המות תהיה לכם כפרה או הדין :
המיתה, וכן אמרו רבותינו "ל כל שיש בידו חלול השם אין כח בתשובה לתלות ולא ביום הכפורים
לכפר ולא ביסורים למרק אלא כלם תולעים ומיתה מורקת שנאמר אם יכופר לכם העון הזה עד
תמותן

ווענדעט אייך וועג פֿאַן מיר ! איך ווילל ביטטערליך וויינען ! — וויד ניכט ציהירינג
 ליד , מיך צו טרעסטען איבער דאָז אונגליק דער טאַכטער מינעס פֿאַלקס ! —
 (ה) פֿירוואָהר ! עס ערגעהט איין טאַג דעם געטיממעלס , דער אונטערדריקקונג ,
 דער פֿערוויררונג פֿאַם עוויגען , פֿאַם גאַטט צכאוו איבער גי חזיון ; זיא דורכֿ
 באַהרען דיא מויער , לערמען ווילד אַם בערגע . (ו) עילם פֿעהרט דאהער מיט
 קעכער , מיט וואַגען אונד רייטענדער מאַנשאַפֿט ; דיא מויער גלענצט פֿאַן
 שילדען . (ז) פֿירוואָהר ! דיינע פֿרעכטיגען טהעלער זינד דער וואַגען פֿאַלל ,
 דיא רייטער לאַגערן אַם טהאַרע זיך . (ח) אויפֿגעדעקעט ווירד יהודה'ס פֿאַרהאַנג ,
 אַויף דיא וואַפֿען אים וואַלדהויע שויעסט דוא יענעם טאַגעס . (ט) איך דוד'ס
 שטאַרט זאָהט איהר דער ריססע פֿיל , זאַממעלטעט דעם אונטערן טייכעס וואַס
 סער . (י) ירושלים'ס הייזער צעהלמעט איהר , ריססעט דיא הייזער נידער , דיא
 מויער

ב א ר ר

דברים נחומים , ולהשקית תוגת לבני על שבר הנא על צת עמי , כי רב הוא , מלקבל
 עליו נחומים . (ה) ומכוסה . ענין רמיסה , כמו ועל הרי אבוסו (למעלה מזה י"ד
 כ"ה) , ובל"א תרגמתי כפי הענין . ומבוכה . ענין בלביל , כמו (שמות י"ד ג') כנכים
 הם בארץ . (ד"ק) . בגי חזיון . על קרתא וגו' . (הכשדי) . וכן מתורגם בל"א .
 מקרקר קיר . ענין הריסת החומה , והטעם , שהאויבים יהרסו חומת ירושלים , והנה
 דבר הכניא פה בלשון דבר והפכו (פער אגזיפֿראַזין) , כמו ושרשך מארץ חיים (תהלות
 כ"ב ז') , יעקר השרשים , ודומיו . וראה למעלה מזה (ה' ב') . ושוע אל ההר . ענין
 צעקה , כמו ישועו מורוע רבים (איוב ל"ה ט') , והטעם , שהזכאים יריעו תרועת מלחמה
 על הרי ירושלים . (ו) ועילם . בני זילס , אשר באו עם שרי מלך אשור . נשא אשפה .
 צחנים וקשת , להלחם על ירושלים . (ד"ק) . וקיר . כמשמעו , חומה , וכן אמר הכשדי :
 אור . ערה מגן . ענין גלוי , כמו (ויקרא כ') את מקורה הערה , ויש לפרש ערה ענין
 דבוק , וכן בדברי רבותיכו ז"ל מעורה בטרפסין , פירוש דבוקה , ופירוש הפסוק , עילם נשא
 אשפה , לירות הצחנים אל ירושלים , וכן דבק המגינים אל החומה , לחתור החומה תחתיה
 להפילה , וכן תרגם יונתן : דבקו תריסין . (ד"ק) . ותרגומי סיבל את שני הפירושים .
 (ז) ויהי . לדעתי הוא לאמת , כאדם האומר : באמת היה הדבר הזה , וכן תרגמתי .
 מבחר וגו' . שפר משך אתמליאו רתיכין . (הכשדי) . והפרשים זכו' . הגבורים , רוכבי
 הסיסים , קנו בשערי העיר , לצור עליה . שוח שחו . ענין חניה על הדבר , כמו שחו עלי
 (תהלות ג' ז') , ועיין סם בתרגום הרמב"ם ז"ל . (ח) ויגל וכו' . הגר הנזרר לבני
 ישראל , הוא יגלה את הויילן , אשר היה מכסה פני ארץ יהודה , והוא דרך משל (אללענאַריש) ,
 שיכבש את ירושלים , ראש מלכות יהודה , שהיא מבצר חזק , ומנוכה על כל המדינה . וחבט
 וגו' . כפי שנודע לנו מטפסר מלכים א' (י"ד ט"ז י"ז) עשה המלך שלמה כלי מלחמה , ונתן
 אותם בבית יער הלבנון , והם היו סם עד שבא שישק מלך מצרים , ולקח אותם , ואז עשה המלך
 דחנעם תחתיהם מגיני נחשת (סם י"ד כ"ו וגו') , ויראה , שהיה בבית יער הלבנון תמיד בית
 נשק (צייגהוין) למלכי יהודה , ולזה כוון פה הכניא , ואמר , שבוא הרעה על יושבי ירושלים
 ישאו עיניהם אל כלי מלחמתם להלחם בהם על נפשותם , אבל לא יועיל , כי יפלו לפני אויביהם .
 (ט) ואת וגו' . פרטות שהיו בקומות עיר דוד , היא ציון , ועשיתם הכנה , לבנות אותם
 הפרטות . (ד"ק) . והקבצו וכו' . מי הדרכה , שהיו מתפורים מאנה ולחן , קבצתם
 אותם לתוכה , להיות המים מוזמנים , לעשות בהם קמר לבנין הפרטות . ובריכה היא חרין ,
 בניו באבנים מתקבצים בה מי גשמים . (הכ"ל) . (י) ואת בחי וגו' . הנה הכיכותם

הרגום אשכנזי

מויער צו בעפעסטיגען . (יא) איינען גראבען מאכטעט איהר צווישען ביידען מויערן ,
 ביזא דעם אלטען טייכעם וואססער ; אבער איהר שויעט ניכט דען , דער עם פֿער
 אַנשטאלטעט , מערקט ניכט אויף דען , דער'ס פֿאַן פֿערנען צייטען דער בערייטעט .
 (יב) דער עוויגע צבאוח ערמאַהנט יענעם טאַגעס צום וויינען , צום וועהקלאַגען ,
 דאַן דרויפט קאַהל צו שעערען — זעקקע אָן צו גירטען . — (יג) אונד זיה !
 פֿריידע אונד וואַננע ! רינדער ווירגען , שאַפֿע שלאַכטען — פֿלייש עססען ,
 וויין טרינקען — „לאַסט אונס עססען , לאַסט אונס טרינקען ! מאַרגען זינד
 „וויר דאָך דעם טאָדעס ! “ — (יד) מיינען אַהרען איזט עם אַפֿפֿענבאַר —
 איך , דער עוויגע צבאוח ! פֿירוואַהר ! ריזע זינדע ווירד אייך ניכט פֿערגעבען ,
 ביים דאַהין איהר זייד , שפּריכט דער עוויגע , גאַטט צבאוח . (טו) זאָ שפּריכט
 דער הערר , דער עוויגע צבאוח , געה' הין צו דינעם שאַצמייסטער , צו **שבנא** ,
 דעם שלאַסהויפטמאַן , (אונד זאַגע איהם) : (טו) וואָס האַסט דו אַ דויר צו
 שאַפֿען ? — ווען האַסט דו אַ היר ? — דאַס דו אַ דאָ בעגרעכניס דיר בעריי
 טעסט

ב א ו ר

המים , וכן הכיכותם האנכים , שספרתם הנמים , ומי שהיה לו בית יתר , נתנתם אותו ,
 לבנות פרנות החומה מאותם האנכים . (רד"ק) . והתצו וכו' . ותרעתון נתיה , לתקפת
 שורא . (הכשדי) . (יא) ומקוה וגו' . זה נעשה בימי חזקיהו מלך יהודה , כאמור בספר
 דברי הימים (ב' ל"ב) ובמלכים (ב' י"ז) . ולא וכו' . שיעור המקרא , שאמר הכנזי :
 כל המלאכות הגדולות , שנעשו , להכביל מכף האויב מסביב , לא יעילו ולא יצילו , כי העם לא
 שב עד ה' , אשר ממנו יבא גס הרע גס הטוב , ולו נתבנו עתידות מעתים רחוקות , טרם
 תבאנה , כי הוא קורא הדורות מראש , והוא גזר חורבן ופורענות על ירושלים . והנה המאמר
 הזה כבד אמרו המליץ הקדוש בשינוי מעט במקום אחר (להלן ל"ז כ"ו , מלכים ב' י"ט כ"ה) .
 (יב) ויקרא וגו' . קרא ה' ע"י הכנזים נבואה זו טרם היות הפורענות , כדי שיבכו ויחפדו ,
 ויקראו ויחגרו שק , וישבו בתשובה שלמה לפני האל יתברך , וינחם על הרעה , והם לא עשו כן ,
 אלא (יג) והנה וכו' . (רד"ק) . ששון ושמחה וגו' . הרשעים ששים שמחים בתענוגים
 גופניים , אוכלים כרים מן האשן , ועגלום מתוך מרצק , זוללים בשר וסובאים יין . אכול
 ושחו וכו' . ידבר הכנזי , מה שהם אומרים . (ר' אברהם בן עזרא) . ועל פיה תרגמתי
 אשכנזית . כי מחר נמות . כן דעות בעלי התענוג , לאמור : בעבור כי כל ימינו עלי ארץ ,
 ומי יודע מה ילד יום , אולי בין לילה יעבירונו המות מן העולם : לכן נמשכה בייך את בשרנו ,
 באכלה למעדנים , וכשניע נפשנו מתענוגות בני האדם , כל עוד נשמת רוח נקרבתנו , וזה חלקנו
 מכל עמלנו תחת השמש . וכבר ספר לנו הסופר הקדמון (הערפאדאט) , שהיה מנהג יושבי ארץ
 מצרים הקדומה , ביסנס בית מרזח , לאכול ולשתות ולשמוח באמנות אוהבים , הביאו לפניהם
 ראש אדם מת , והראו אותו לכל אחד מן המסובין בסעודה , באמרם : „אכול בשמחה לתוך ,
 „ושתה בלב טוב ייכך , כי מחר תהיה שלל המות , ותדמה לראש הזה , אשר כרקב יבלה ! “
 (יד) ונגלה באזני וגו' . זה הדבר , ותספר מלת אני , כמו (במדבר י"ב) ה' במראה
 אליו אתודע , ויש אומרים , כי הם דברי הכנזי , והראשון הוא הכנזי . (עזרא) . וכן
 תרגמתי . ה' צבאוה . מה שהם אומרים נגלה באזני , וידוע לפני , אני ה' נבואה , לפיכך
 אני נשבע אם וכו' . (רד"ק) . יכופר וגו' . הקב"ה נשבע לרשעים , שלא יסלח להם עוונם
 הרב , רק יכמיתם ברעתם , ויורידם לבאר שחת , על כי הרשיעו לעשות . (טו) הסוכן
 הזה , שהוא ממונה על בית המלכות , וכאילו הוא סקיד על המומין , שהוא אזור , הסוכן
 כמו ערי מסכות (שמות א'), כמו אזהרות . (עזרא) . על . כמו א , וכן ותתפלל
 על

הפ
הפ
(יב)
ול
בש
במר
יהו
הז
(מד)
החו
עושי
כל ה
עיר
יהו
עלת
(יג)
אכול
לכו
(יד)
בעל
היה
יש א
לפי
על ה
על בי
לו הע
לכל
אמר
ותימ

הַבָּתִּים לְבַצֵּר הַחוּמָה : (יא) וּמְקוֹה עֲשִׂיהֶם בֵּין הַחֲמֹתִים לְמִי
הַבְּרָכָה הַיְשָׁנָה וְלֹא הַבְּטָחָם אֶל־עֲשִׂיָּהּ וַיִּצְרָה מִרְחוֹק לֹא רָאִיתָם :
(יב) וַיִּקְרָא אֲדֹנָי יְיָהוִה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבָבִי וּלְמַסְפָּד וּלְקַרְחָה
וּלְחַגְרֵי שֶׁקֶט : (יג) וְהִנֵּה יִשְׁשׁוֹן וְיִשְׁמָחָה הָרְגִי בְּקָר וְיִשְׁחַט צֹאן אָכַל
בְּשָׂר וְשָׁתוֹת יַיִן אָכֹל וְשָׁתוּ פִי מִחֶר גַּמּוֹת : (יד) וַיִּגְלָה בְּאָזְנֵי קִמְצִי
בְּמִדְחָא יְהוָה צְבָאוֹת אִם־יִכְפַּר הָעֵינֹן הַזֶּה לָכֶם עַד־תִּמָּתוּן אָמַר אֲדֹנָי
יְיָהוִה צְבָאוֹת : (טו) כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְיָהוִה צְבָאוֹת לְךָ־בֹא אֶל־הַסֶּכֶן
הַזֶּה עַל־שִׁבְנָא אֲשֶׁר עַל־הַבַּיִת : (טז) מַה לְךָ־פֶּה וּמִי־לְךָ פֶּה כִּי־

הַצַּבֵּת

ר ש י

(מדבר י"ג) : (יא) וּמְקוֹס עֲשִׂיתָם • אֲגַם מִיִּם לִהְיוֹת חוֹק לַעִיר • צִין
הַחוּמוֹתַי • הַחוּמוֹת כַּפּוֹלוֹת חֵיל וְהוֹמֵה וּצִין מִי הַזְכָּרָה הַיְשָׁנָה : וְלֹא הַצַּבֵּתָם אֶל־
עוֹשֵׂים • וְאִם תֹּאמְרוּ חָף חִזְקִיהוּ עָשָׂה כֵן שֶׁנֶּאֱמַר (ד"ה ז' ל"ה) וַיִּתְחַזַּק וַיִּבֶן אֶת־
כָּל הַחוּמָה הַפְּרוּכָה וַיַּעַל עַל הַמַּגְדָּלִי וְלַחוּמָה הַחוּמָה הַאֲחֵרֶת וַיִּתְחַזַּק אֶת הַמִּלֵּא
עִיר דוֹד חִזְקִיהוּ צִיִּי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל צַטַח וְגו' (מלכים ז' י"ח) אֲבָל אַתָּם צִיּוּי
יִסְדִּיקְס וְנִדְקִיהוּ לֹא הַצַּבֵּתָם אֶל־עוֹשֵׂים • וַיּוֹרֶה מִרְחוֹק • מֵאִז שֶׁצָּרָא אֶת־הָעוֹלָם
עַל־תֵּה יְרוּשָׁלַם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַחֲשָׁבָה : לֹא רָאִיתָם • לֹא חֲשַׁבְתָּם :
(יג) וְהִנֵּה שֶׁשָׁן וְשִׁמְחָה • הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּצִיבּוֹל אֲבָל לִפְנֵי וְאֵתֶם
אֲכֹלִים וְשִׁמְחִים : כִּי נֹחַר גַּמּוֹת • צַעֲלוֹם הַבָּא הַנְּבִיאִים אֲוֹמְרִים
לְנוּ מֵאֵת הַקַּב"ה שְׁלֵחַ יְהִיֶה לְנוּ חֶלֶק לַעֲלוֹם הַבָּא נַעֲשֶׂה לְנוּ הַנְּאִיָּה בְּחַיִּינוּ :
(יד) עַד תִּמּוֹתוֹן • תִּירְגַם יוֹנְתָן מוֹתָא תְּנִינָא לַעֲלוֹם הַבָּא : (טז) הַסּוֹכֵן •
צַעֲל הַנְּאִוֹת הִיֶּה וּבֵן (ש"ס א' א') וְתִהְיֶה לוֹ סוֹכְנָת וּמִדְרַשׁ אֲגַדָּה אֲוֹמֵר מִן סַכְנֵי
הִיֶּה וּבָא לוֹ לִירוּשָׁלַם בְּוִיקָר' רַבָּה : אֲשֶׁר עַל הַבַּיִת • וַיּוֹמְרָה הִיֶּה עַל צֵית הַמִּקְדָּשׁ
יֶשׁ אֲוֹמְרִים כִּהֵן גְּדוֹל וַיֶּשׁ אֲוֹמְרִים אֲמַרְכָּל : (טז) מַה לְךָ פֶּה • הַכְּתוּב וַיִּגְנְהוּ
לְפִי שְׂרָכָה לְהַסְגִּיר אֶת חִזְקִיהוּ לְמוֹלֵךְ אֲשׁוּר כְּדֹאמְרֵי' צַסְנֵה־דְרִין כְּתַב פִּיתְקָה וְשִׁדְלָה
צַגִּירָה

ב א ו ר

עַל ה' (שְׁמִיט א' א'), כְּמוֹ אֱלֹהֵי • (רד"ק) • אֲשֶׁר עַל הַבַּיִת , רֹנֵה לְאֹמֵר , שְׁמוֹנֶס
עַל בֵּית הַמֶּלֶךְ , וְשֶׁנֶּבֶא הִיֶּה פְקִיד עַל אֲוֹבֵר בְּבֵית הַמֶּלֶךְ חִזְקִיהוּ , וְכַטָּה דַעֲתוּ לְמֶלֶךְ אֲשׁוּר , לְהַסְגִּיר
לוֹ הַעִיר , וְקָשֶׁר קָשֶׁר עִם קָנֶת אֲנָשֵׁי הַעִיר , וְעַלִּיו נֶאֱמַר (לְמַעַלְמָה מוֹה ח' י"ב) לֹא תֹאמְרוּן קָשֶׁר
לְכָל אֲשֶׁר יֹאמֵר הָעָם הַזֶּה קָשֶׁר , כְּמוֹ שְׁפִירְסָנוּ בְּמִקְוֵמוֹ • (הכ"ל) • (טז) מַה וְגו' • כְּאוֹ
אֲמַר , וְאֲמַרְתָּ אֲלֵינוּ מַה לְךָ פֶּה , שֶׁהָרִי אֲמַר לוֹ , לְךָ צָא אֶל הַסּוֹכֵן הַזֶּה , וּכֵן תִּירְגַם יוֹנְתָן :
וְתִימַר לִיֶּה מַה לְךָ כֹּה • (הכ"ל) • וּכֵן תִּירְגַּמְתִּי • לְךָ פֶּה וְכו' • כִּי שֶׁנֶּבֶא לֹא הִיֶּה
מַכְנִי

ישעיה כב

חצבת לה פה קבר חצבי מרום קברו הקקי בסלע משכן לו ;
(יז) הנה יהיה מטלטלה טלטלה גבר ועטה עטה : (יח) צנוף יצנפה
צנפה בדור ארץ רחבה ידים שמה תמות ושמה מרכבות כבורה
קלון בית ארניה : (יט) והדפתיה ממצקה וממעמדה יהרסך : (כ) והיה
ביום

ר ש י

בגירא שנא וסיעתו השלימו חזקיה וסיעתו לא השלימו : חצבי מרום קברו
שחנז לו קבר בקברי בית דוד לוקבר צין המלכים לכך הוא אומר לו מה ירושה
לך בקברות הללו . ומי לך פה מי מושפתהך קבור כאן . חצבי הקקי יו"ד
יתירה כמו שכני סנה (דברים נ"ג) וקיומי מעפר דל : (יז) טלטלה גבר
כסדין הרנגולא דמטלטל מאחר לאחר ורבותינו אמרו טלטולא דגברא קשה
מדאיתתא : ועוטך עטה . כמו (שמואל א' כ"ה) ויעט זהם לשון עיטופרוח
כעוף בגלות ורבותינו אמרו נרעת פרחא צו (ויקרא י"ג) בד"א על שפס יעטה :
(יח) ננף יצנפך . כמנפת המקפת את הראש יקיפוך חויצים ומיניקים . כדור
כשור מקף ורבותינו פירשו לשון כדור , פלוט"ה בלע"ז (הוא פעלאטע ,
Pelotta. כל"א קונל , בחלל , וכן לעזו רש"י בשבת ע"ה צ') שזרקין אותו
ומקבלין מיד ליד . אל ארץ רחבת ידים . נכסיפיה שם המקום . שמה תמות .
ולא תקבר בקברי בית דוד ושמה יהיו מרכבות כבודך נהפכים לקלון בית הדוניך
שנקשת : (יט) ומועמדה . ומשימושך צומקדסיהרסך : (כ) לחיקי .
הוא היה על הבית כשנטל סנהריז כמו שמיניו כשיאחו אל רבשקה וגלה לו שנא
וסיעתו וגרוהו נונות סוסיסם כדאיתא צסנהדרין כשהלך סנהרצ אל תרהקס
מלך

מכלל יופי

שמותן : (טו) על שנא , כמו אל שנא . וכן תחלל עליה' כמוה' : (טז) חצבי ,
היו"ד נוסף על הפועל כיו"ד הישבי בשמים והוא דרך נחית , וכן חוקקי , והוא ענין הכריתה
בענין פסילה : (יז) מטלטלך טלטלה גבר , בהכפל הפ"א והלמ"ד שרשו טיל והוא ענין
הכסיעה וההנעה ורבותינו ז"ל הרגילו הרבה בלשון טלטל , ואמרו על זה הפסוק טלטולא
דגברא קשה מדאיתתא לפי שהאשה תמצא יותר מרחמים לחולשתה , ואף על פי שעל דרך הדקדוק
היה לו לומר טלטלתי הנה כעוהו עריה בישת ועניה צדק , וכן במכלל בא עם הה"א בסמיכות ,
ולריק"ס פירוש אחר שרשו ופירוש גבר לרד"ק [ובשרש טיל פירש הריק"ס גבר תאר לטלטלה ,
כאלו אמר טלטול גדול וה"א טלטלה אינה לנקבה אך היא נוספת , ולדעת רד"ק מלת גבר היא
קריאה כלומר אתה הגבר הנה ה' מטלטלך טלטלה ועוטך עטה וקראו גבר לפי שהי' מתגאה
ומגבר כמו שאמר חצבי מרום קברו ל"ט] : (יח) כדור , הכ"ף שרש וכן במשנה הכדור
והאימוס , ונחסר ממנו כ"ף הדמיון במקום הזה ופירשו ככדור פלוט"ה בלע"ז וכן לב שמח
יטיב גהה כנהה : (יט) והרפחך , אמר והדפתך כאלו האל מדבר ואמר יהרסך דבר
הכביא על האל וכן מנהג לשון הקדש במקומות רבים כמו שמעו עמיס כלם , כלם תשיבו ובואו
נא , לכלם ולשריכסם , והדומים להם : (כ) ביום ההוא , פירשו צומן ההוא , כמו
ובה

מעמס? — דוא, דער אין דער העהע ווינע גראבשטעטטע מאכט, אים פעלוען
 וואָהנונג זיך הויעט! (י"ז) זיה! דער עוויגע טרייבט דיך מיט מאַכט אומהער,
 פֿערשיינעט דיך. (י"ח) ער ווירפט דיך, וויא באַללן, אומהער, אין איין ווייט
 לייפטיגעס לאַנד — דאָרט שטירכסט דוא, דאָרט בלייבען דיינע העררליכע וואַגען,
 שמאַך דעם קעניגליכען הויזעס! — (י"ט) איך שטירצע דיך פֿאַן דיינעם שטאַנדע,
 ענטוועצע דיינער שטעללע דיך. (כ) יענעם טאַגעס רופֿע איך מיינעם קנעכט,
 אליקים

ב א ו ר

מכני ירושלים, אלא שבא לגור עם, וכעשה פקיד בנות המלך, ובדרש, כי מעיר שמה סכני
 היה, לפיכך קראו סוכן, ובא לו לירושלים, ולפי שלא היה מתאבדי העיר, וכשאו לבו לקשור
 קשר, להסגיר העיר ביד מלך אשור, אמר לו מה לך פה? מה עסק יש לך בעיר הזאת, והיא
 אינה ארץ מולדתך? ומי לך פה, איזה אח או קרובי יש לך בעיר, שאתה עושה דברים כאלה
 בעיר? (הכ"ל). כי חצבת וגו'. כמו כרית, ובורות חטובים (דברים י"ו י"א), והטעם,
 שתחשוב בלנך, כי לעולם תהיה סוכן, ובירושלים תמות, ובצר תקנת לך עם קבר. (מדברי
 י' עזרא). הוצבי וכו'. שיעור המקרא. שאמר המלך הקדוש לשבנא: אתה הרשע בוסת
 בכח גבורתך, איתן מושבך, בחלמיש צור, ובהרגבזה ותלול כרית לך קברך, כי תחשוב,
 שתמות בנה שלומך, שבע ימים, עושר וכבוד; אך תעית נתקיתך, כי (י"ז) הנה
 וגו'. טלטלה גבר. פירש ארזי חני ז"ל, טלטול גדול וכבוד, וגבר שם תואר לטלטול,
 וה"א טלטלה נוספת, ואינה לנקבה. (רד"ק). והנה דבריו ז"ל האחרונים אינם מסכימים
 עם הנקוד, כי הטפחא במלת טלטלה היא מלרע, כדן ה"א הנקבה, ואלו היתה ה"א
 בוספת, היתה הטנינה מלעיל, ככודע למדקקים, אלא שאין צורך לכל זה, רק טלטלה הוא
 שם נקביו, ומלת גבר היא תואר הפעל (אדרוער ביאורם, געבענוואָרט) למלת מטלטלך,
 וכאלו אמר, הנה ה' מטלטלך טלטלה בגבורה, ועל פי זה תרגמת אשכנזית. ועושך עטה.
 כמו שאומר (פסוק שאחר זה) כנוף ינפסך כנסה כדור, כמו שאדם עוטה הבגד וכוונפו וכורכו
 כמו כדור, ומשליכו למקום רחוק, ויש שמפרשו עטין עיט (להלן מ"ו י"א), כלומר יפרישך,
 אבל אינו מארשו. (מדברי הכ"ל). ואני תרגמת על פי הדיעה האחרונה, הקרובה להמשך
 המקרא, כי מנאלו ארשים רבים מנחי ה"א ונחי העי"ן דומים בהוראתם, כמו בוז בזה, אג
 שנה, ודומיהם. (יח) צנוף יצנפך. שרש צנף הונח על ענין הפיסק והסינוב, וזוה
 כגור השם צנוף (זכריה ג'), שהוא מורה על התכריך העגול, אשר בראש אכזי המורח
 (טורבאן), וכן הוראתו פה, שאמר הכניא לשבנא, ה' יניעך ממקומך בתנועה סבובית,
 וכאשר מתורגם בל"א. ועיין בספר שבת אמת להחכם ר' יצחק סטנאב ז"ל. כדור. כמו שמשליך
 האדם הכדור, שהוא מתגלגל והולך, עד שימצא דבר שיעכבנו, וכדור הוא הנקרא פלוטא
 (פאללאטטא, באַלל בל"א), והכ"ף ארש, וכן במשנה (מסכת כלים פרק כ"ג משנה א')
 הכדור והאמון, ותחמר ממנו במקום הזה כ"ף הדמיון, ינפסך ככדור, וכן (משלי י"ז) לב
 שמח ייטיב גבה, כגהה. (מדברי רד"ק). וכן תרגמת. אל ארץ רחבת ידים. ה'
 ישליך מארץ מולדתך אל ארץ אחרת, גדולה ורחבה, והיא ארץ אשור. שמה תסוח. ולא
 כמו שחשבת, שחשבת לך פה קבר. (רד"ק). ושמה וכו'. שם במקום גלותך משארכה
 מרכבותיך, אשר התכבדת בהן וביופיין. קלון וגו'. אזה, ככל! בוסת בית המלך אדוכך!
 חרפה היא לחזקיהו הכריק, להיות רשע כמוך בחצר מלכותו! (כ) וקראתי וגו'. פירוש,
 שיתן בלב חזקיהו, למנות פקיד אליקים במקום שבנא, וכאלו האל יקראהו, שיבא ויקח
 הפקידות, והנה מנאלו בספר מלכים (ב' י"ח י"ח) ובספר ז'ס (להלן ל"ג ג'), כי אליקים
 היה על הבית, ושבנא היה סופר, כמו שאמר ויבא לוי אליקים אשר על הבית ושבנא הסופר,
 וזה היה שבנא סנחריב לירושלים, ואפשר כי קדם לכן מרד, והיו דבריו עם מלך אשור, והיה
 מכסה

תרגום אשכנזי

אליקים , וזהו חלקיהו'ם . (כא) ציה' איהם דיינען ראק אן , גירטע איהן
סיט דיינעם גירטעל — געבט דיינע געוואלט אין זיינע האנד , דאס ער פֿאטער זיין
דען בעוואהנערן ירושלים'ס אונד יהודה'ס הויז . (כב) דען שליססעל דעם הויזעס
דוד'ס לעג' איך אויף זיינע שולטער ; ער עפֿענט — ניסאנד שליסט , שליסט —
צומאנד עפֿענט . (כג) איך זעצע איהן פֿעסט , וויא נאָגעל אן דויערהאפֿטער
שטעללע — דאס ער טהראן דער עהרע וויא זיינעם פֿעטרליכֿן הויזע .

(כד) אן איהם האַנגעט זיינעם פֿעטערליכֿען הויזעס גאַנצע העררליכֿקייט , קינדער
אונד נאָקאָממען , אַללעם קליינע גערעטה , זאָ טרינקעשירר , אַלס זאָיטענע
אינשטרומענטע . (כה) יענעם טאָגעס , שפּריכט דער עוויגע צבאָר , וואַנקט
דער נאָגעל , אן פֿעסטער שטעללע איצט איינגעשלאָגען , צערבריקט , פֿעללט
דיין — אונד וועג איזט דיאָ לאַסט , דיאָ אן איהם הינג . דיס דעם עוויגע
אורטהייל !

כג (א) פראַ

ב א ו ר

מכסה עמתי , והאל גלהו על ידי הכניא , ואמר לו , לך בא אל הסוכן הזה , והכניא אמר
לחוקיהו , והורידהו מגדולתו , ושכ תחתיו אליקים , יוכסבא סכתיב לירושלים היה אליקים
על הבית , וכסבא נשאר סיפר , ואף על פי כן היה שנבא מכסה עמתי , וקרע בגדיו על דברי
צבקה , כמו האחרים , כאלו היה הדבר קשה בעיניו . (מדברי רד"ק) . (בא) והלבשתיו
וגמר . יש לכל ממונה כמות ידועה ואכנט , כאשר היו חוגרים חגגט ידוע חכמי אטיכס .
(ראב"ע) . והיה לאב וכו' . יעשה משפט ונדקה לכל עם יהודה , וינהלם ברחמים ובחסד ,
כאב המדרך את בניו . (כב) ונחתו וגו' . שרי הבית (קאמפערדערן) נשאר מלך
יהודה היו נשאים בגדיו פקידותם מפתח , לסימן שריותם , שהם ממונים על בית המלכות ,
וכאשר הוא עד עתה בחצרות המלכים , שטואים קבת השרים המפתח הנקרא (קאמפערד
הערדנשליסעל) בל"א . ופתח וכו' . דרך משל , שיהיה אליקים בן חלקיהו המוכיח
והמביא את יהודה , ובלעדיו לא ירים אים את ידו ואת רגלו . (כג) והקעחיו וגו' . גדולתו
תהיה חזקה בתוקף ועוז , כל תמוט , כיתד התקועה במקום חזק וחמיי , אשר לא תכוד , וכל
טיודעיו וקרוביו יתפארו ברוב גדלו . (כד) והלו עליו וכו' . לפי שהיתד תולין עליה , אמר
דרך משל , כי כל בני משפחתו יהיו מתכבדים בו , וכתלים עליו . (רד"ק) . הצאצאים
והצפיעות . כניא ובני בניו . (הכשדי) . וכן תרגמתי . כל וגו' . טעם המשל , שליקים
ידומם וכסא את כל בית אביו , מגדולם ועד קטנם . מכלי האגנות . שענין און הפהר
(שיר ו' ג') והוא כלי שתי , עיין גם בתרגום הרמב"ם ז"ל , ומה גם ענין כלי המזבח ,
לזריק על הקרבנות (אפפערשאַאלע) , כמו שם באגנות (שמוח כ"ד ו') . כלי הנבלים .
כלי זמר , שיש להם מיתרים ויתדות , וכדומתורגס בל"א . ובחר המלך הקדוש , להעשיל משל
בכלים האלה , לפי שדרך לתלות אותם על יתדות . (כה) היתד וגו' . זה משל על שנבא ,
שהיה סבור , שיהיה קים בכבודו עד יום מותו . כמו שאמר (למעלה מזה פסוק ט"ז) מוכני
מרוס קברו . (רד"ק) . ונגדעה וכו' . כמו היתד הנופלת וכשנרת , שפלו עמה הכלים
התלוים בה , וישברו כשבר ככל יונרים : כן יפול שנבא ממרוס גדולת תפארתו , ועשו יסבט
הכלים אליו , וכל הנוטקים בו .

כג (א) משא

מכלל יופי

והיה ציוס ההוא שרש ישי אשר עמד לנס עמיס והדומים להם שפירושו בזמן ההוא ופירושו קראתי
שיתן בלב חזקיהו למות . כקיד אליקים במקום שנבא וכאלו האל יקראתו שינא ויקח הפקידות ,
וינתן תרגס וקראתי וארבי חגדליתו ואמנה על בית דוד וכן תרגס אוינקלים ראה קראתי בש
ח

בַּיּוֹם הַהוּא וְקָרָאתִי לְעַבְדֵי לְאֱלֹהִים בְּדַחֲלֵקֵיהֶוּ : (כא) וְהִלְבִּשְׁתִּיו
 בַּחֲנֻתָהּ וְאַבְנֵטָהּ אֲחֻקְנוּ וּמִמְשַׁלְתָּהּ אָתָּן בְּיָדוֹ וְהָיָה לְאֵב לְיוֹשֵׁב
 יְרוּשָׁלַם וּלְבֵית יְהוּדָה : (כב) וּנְתַתִּי מִפְתַּח בֵּית־דָּוִד עַל־שַׁכְמוֹ
 וּפְתַח וְאִין סֶגֶר וְסֶגֶר וְאִין פֶּתַח : (כג) וּתְקַעְתִּיו יָחַד בְּמָקוֹם נְאֻמָּן
 וְהָיָה לְכֶסֶף כְּבוֹד לְבֵית אָבִיו : (כד) וְחָלוּ עָלָיו כָּל כְּבוֹד בֵּית־
 אָבִיו הַצְּאֲצָאִים וְהַצְּפִיעוֹת כָּל כְּלֵי הַקֶּטָן מִכְּלֵי הָאֲגָנוֹת וְעַד כָּל כְּלֵי
 הַנְּבִלִים : (כה) בַּיּוֹם הַהוּא נֶאֱמָר יְהוָה צְבָאוֹת תִּמְוֹשׁ הַיָּתֵד הַתְּקוּעָה
 בְּמָקוֹם נְאֻמָּן וּנְגַדְעָה וּנְפֹלָה וּנְכָרְתָה הַמִּשְׁאָה אֲשֶׁר־עָלְיָהּ
 כִּי יְהוּדָה דִּבְרָ : כג (א) מִשָּׂא

ד ש י

וּלְךָ כּוֹס שֵׁטֶף שֶׁנֶּחַד וּסִיעַתוֹ וְהִלְךְ לוֹ כִּךְ שֶׁנִּינוּ צִסְדֵּר עוֹלָם : (ו כב) מִפְתַּח צִית
 דוֹד • ת"י מִפְתַּח צִית מִקְדָּשָׁא וְשׁוֹלְטֵן בֵּית דָּוִד : (כג) וּתְקַעְתִּיו יָחַד בְּמָקוֹם
 כְּאֻמָּן • וְאַמְנִינִים אֲמִרְכָל מֵהִיוֹמָן וּשְׁמֵשׁ צֶחֶר קִיִּים תִּרְגַּם יוֹנְתָן כְּאֻמָּן לְשׁוֹן קִיִּים
 מִקִּים שֶׁהוּא כְּאֻמָּן לְשַׁעֲנִים עָלָיו כִּי לֹא יוֹמֵט סָרַם אֵת הַמְּקָרָה וּתְקַעְתִּיו יָחַד
 כְּאֻמָּן בְּמָקוֹם : (כד) הַצְּאֲצָאִים וְהַצְּפִיעוֹת • תִּרְגַּם יוֹנְתָן כְּנִיחָא וְכִנִּיחָא
 וּמִנְחָם חִבְרוּ עִם צְפִיעֵי הַצֶּקֶר (ו יחזקאל ד') לִיּוֹד שֶׁהוּא לְשׁוֹן עוֹלָלִים דְּקִים
 הַיּוֹצֵאִים מִמְּעֵי אֻמָּן וַיְהִי צְפִיעֵי לְשׁוֹן יִיחָא דְצֶר הַיּוֹצֵא : כָּל כְּלֵי הַקֶּטָן •
 הַקֶּטָנִים שֶׁנִּמְשַׁפְּחוֹתֵם יְהִיוּ מִתְּפָאֲרִין צוֹ וְנִסְמַכִּין עָלָיו : מִכְּלֵי הָאֲגָנוֹת וְעַד כָּל כְּלֵי
 הַנְּבִלִים • ת"י מִכְּנֵי לְבָשִׁי אֲפֹדָה • עַד כְּנֵי לְוִי אֲחִזִּי נְצִלִין וַיְהִי אֲגָנוֹת לְשׁוֹן
 כְּלֵי שֶׁרֵת שׁוֹשְׁרֵתִין צֶהֶם הַכְּהֻנִים צִצִית הַמְּקָדָשׁ הַנְּבִלִים שְׁאוֹמְרִים כְּנֵי לְוִי צֶהֶן
 הַשִּׁיר : (כה) תִּמְוֹשׁ הַיָּתֵד • גְּדוּלְתוֹ שֶׁל שֶׁנֶּחַד : וּנְכָרְתָה הַמִּשְׁאָה אֲשֶׁר עָלֶיהָ •
 כְּנֵי מִשְׁפַּחְהוּ וּסִיעַתוֹ הַגְּסַמְכִין עָלָיו וְהַתּוֹלִים צוֹ כְּלֵי תְּפָאֲרֵת וּלְפִי שְׁדִימוֹסוֹ לִיּוֹד
 דִּיּוֹה הַיּוֹתְפָאֲרִי צוֹ וּנְשַׁעֲנִי עָלָיו לְמִשָּׂא שְׁמַעֲנִים עַל הַיָּתֵד וַיִּשׁ פּוֹתְרִי אֲחִתּוֹ
 וְתַתְּקִיִּים הַנְּצוּחִים שֶׁנִּתְנַצַּח עָלָיו : כג (א) הַיּוֹלֵו

מכלל יופי

שׁוֹן דְּרִבְתֵי צֶשׁ וְשׁוֹן הוּא פִירוּשׁוֹ וְכֵן שְׁלִישִׁים וְקַרְוֵאִים ר' לְגְדוּלִים וְכֵן קְרִי' עֵדָה גְדוּלֵי הַעֵדָה
 שֶׁהֵם נְקֻרָאִים לְכָל עֵבֶה : (כא) וּמִמְשַׁלְתָּהּ , הַמ"ס צְכָנו"ל : (כב) מִפְתַּח , שֶׁס
 הַכְּלֵי שְׁפּוֹתָחִים צוֹ וְלֹא נִשְׁתַּנָּה , בְּסַמִּיכוֹת , וַיּוֹנְתָן תִּרְגַּם מִפְתַּח צִית
 מִקְדָּשָׁא וְשׁוֹלְטֵן בֵּית דָּוִד צִידִים , וְנִמְכָּלָל בְּסַמִּיכוֹת הַרְאוּי כִּפְתַּח הַמ"ס צְמִיר"ק כְּמוֹ מִן מִרְחַח
 מִרְחַח סְרוּחִים וְלֹא נִשְׁתַּנָּה בְּסַמִּיכוֹת לְהַצְדִּיל צִינוֹ , וְכֵן מִפְתַּח שְׁפֵתֵי :
 (כד) הַצְּאֲצָאִים וְהַצְּפִיעוֹת , הֵאָּ כִּי הַכְּפֵל הַעִי"ן וְהַלֵּמ"ד , זְפִירוּשׁוֹ הַכְּנִים
 וְהַכְּנִים , וְצֶרַשׁ צֶפַע פִּירוּשׁוֹ צֶעֱבִין צְפִיעֵי הַצֶּקֶר וּפִירוּשׁוֹ הַכְּנִים
 וְהַכְּנִים וְכֹאֲלוֹ אֲמַר הַצְּאֲצָאִים וְהַצְּפִיעוֹת וְאֲמַר צוֹ הַתִּרְגַּם צִינוֹ וְכִנִּיחָא : כָּל כְּלֵי
 הַקֶּטָן • פִּירוּשׁ כְּלֵי הַתְּשׁוּבָה הַקֶּטָן כְּלִי מִשְׁמִימִים צֶהֶם הַבְּנָדִים הַקֶּטָנִים , וַיּוֹנְתָן תִּרְגַּם
 בְּלֵי הַקֶּטָן מִרְכַּבְנִיחָא וְעַד דַּעַד ק"ז וְעַתָּה מִכְּלֵי הָאֲגָנוֹת בְּסַמִּיכוֹת לְפִי שֵׁם כְּלֵי הַמְּקָרָה אֲגָנוֹת
 שְׁלִים שׁוֹנִים אֵלֶּה מִחַלְה לְתַשְׁמוּשֵׁים מְשׁוּכִים וְכֵן כְּנֵי הַנְּבִלִים זֶה אֲשֶׁר מִזֶּה בֵּיתִי דִּיתִי וְאִין צְמִיתִי
 וְכֹלֵם יִקְרָאוּ נְבִלִים , וַיּוֹנְתָן תִּרְגַּם מִכְּנֵי לְבָשִׁי אֲפֹדָה וְעַד כְּנֵי לְוִי אֲחִזִּי נְצִלִין :